

vain edelleen vahvistivat käsitystäni, että hän on terävä, kunnioitusta herättävä, uusi ja tarpeellinen ääni tämän hetken kriittisessä tutkimuksessa. Keskustelussa Sihvonon osoitti samaa terävyyttä, neuvokkuutta, kriittistä kyvykkyyttä, joka on niin ilmeinen hänen väitöskirjassaan. Keskustelimme sellaisista teemoista kuin kriittisen metodin tarpeellisuudesta jos haluamme välttyä yhden systeemin omaksumiselta ja liikkua tuottavasti systeemien välillä; tutkimuksen ja analyysin akateemisten käytäntöjen mahdollisuudesta ottaa huomioon ne taiteen monet diskursiiviset ominaisuudet, joita se pyrkii karakterisoidaan (tästä Sihvosella oli esittää joitakin teräviä ja inspiroivia ajatuksia koskien akateemisten instituutioiden ja niiden institutionaalisten paineiden samanaikaisia rajoituksia ja mahdollisuuksia); avantgarden kyvystä pitää yllä innovoivaa voimaansa joukkoviestinnän välityksellä tapahtuvana aikakautena; välityksen roolista siteiden solmimisena nykyhetken ihmistieteiden erilaisten kenttien välille; tulkinnasta rajoitettuna toimintana, joka kunnioittaa annettuja rajoja vaikka aina hyödyntää unenomaista inspiraatiota kuvitella rajojen ja institutionaalisen vallan ulkopuolisia tiloja. Kaikissa vastauksissaan Sihvonon oli selkeä, tarkkanäköinen, kykenevä osoittamaan uusia uria aukovaa ajattelua, josta ei kuitenkaan puuttunut ankaruutta ja kriittistä realismia.

Minusta oli erittäin miellyttävää osallistua tähän väitöskirjaprosessiin ja tutustua uuteen tärkeään ääneen elokuvan- ja kulttuuritutkimuksessa. Suosittelem Jukka Sihvonon väitöskirjan *Exceeding the Limits. On the Poetics and Politics of Audiovisuality* hyväksymistä arvosanalla *eximia cum laude*.

Dana Polan
(Käännös Ensio Fuoskari)

Wiio Arstila-Paasilinnasta

Asia: Lausunto Anja Arstila-Paasilinnan viestinnän lisen-siaattityöstä ”Aikuistuvan nuoren tietomaailma”

Työn luonne

Arstila-Paasilinnan tutkimusprojekti on potentiaalisesti erittäin tärkeä: hän pyrkii selvittämään kouluikäisten nuor-

ten tietomaailman syntyä eri viestimien ja erityisesti uuden viestintekniikan kautta. Ongelma on tutkimuskohteena vaikea, sillä muuttujia on hyvin paljon ja niiden kaikkien eristäminen on osittain mahdotonta.

Uuden viestintä- ja tietotekniikan hankkiminen oppilaitoksille aiheuttaa yhteiskunnalle suuria kustannuksia. Niiden tehoa ja käyttöä on kuitenkin tutkittu erittäin vähän, joten hankintojen ”kannattavuudesta” emme paljoakaan tiedä. Siten Arstila-Paasilinnan työsuunnitelma ansaitsisi tulla kokonaisuudessaan toteutetuksi.

Lisensiaattityö on tämän tutkimuksen teoreettinen alkuvaihe ja vain siksi tarkoitettu. Tämän työnjaon etuna on se, että tutkija saa jo varhaisvaiheessa palautetta tutkimusongelmastaan ja lähestymistavastaan. Haittana on se, että teoreettisen taustan selvitysvaiheessa tutkijan oma panos saattaa jäädä vähäiseksi. Tämä on selvästi nimenomaisesti tämän työn suurin puute.

Käsitteiden määrittely

Kirjoittajalla on vielä syytä määrittää tarkemmin käyttämänsä peruskäsitteet.

Onko esimerkiksi kyseessä viestinnän opetuksen pedagogia (kuten nimi viittaa) vai pedagogian viestintä (opetuksen viestintämenetelmät)? Molemmista puhutaan samaa termiä käyttäen, mikä lukijan kannalta on sekaannusta aiheuttavaa.

Osittain käsitteiden määrittely rajoittuu eri kirjoittajien näkemysten esittelyyn ilman että tutkija ilmoittaisi, mitä määritelmää hän itse tulee käyttämään. Tämä on tärkeää, sillä viestinnässä peruskäsitteistäkin on suuri joukko erilaisia määritelmiä.

Lisäksi runsaiden kotimaisten lähteiden lisäksi pitäisi käyttää enemmän alan kansainvälistä peruskirjallisuutta. Siten välttyään omilta määriterakennelmilta, jotka tämän tutkimuksen kannalta ovat epäolennaisia. Tästä on esimerkkinä kirjoittajan viestinnän jako: filosofinen, informatiivinen ja yhteiskunnallinen viestintä. Jako on pahasti lomittainen (luokat menevät päällekkäin), esimerkiksi kaikki viestintä on ”informatiivista” informaatioteoreettisesti.

Luettavuus

Kieliasu on selvää, mutta toteutuksessa on luvattoman paljon kirjoitusvirheitä. Lisäksi kirjoittaja käyttää paljon ”tutkimusslangia”, vierasperäisiä termejä, kun hyvä suomalainen vastine olisi olemassa. Lukijan tehtävää olisi voinut myös helpottaa typografisin keinoin, esimerkiksi tutkimusongelmat ovat nyt ”juoksevassa tekstissä”, kun ne voitaisiin erottaa selväksi luetteloksi.

Loppuarvio

Työssä on hyvää laaja perehtyminen aiheeseen ja erilaisten näkemysten pohdinta. Vähemmän hyvää on hajanainen rakenne, eräänlainen keskeneräisyys, monet painovirheet sekä vähäinen oma panos. Työ onkin ymmärrettävä laajemman työn teoreettisena alkuosana. Puollan tiedekunnalle sen hyväksymistä viestinnän lisensiaattityönä ja ehdotan arvosanaksi *lubenter approbatur*.

Osmo A. Wüo

Åberg Arstila-Paasilinnasta

Lausunto Anja Arstila-Paasilinnan viestinnän lisensiaattityöstä "Aikuistuvan nuoren tietomaailma: viestintäpedagogian dilemma (osa 1)"

Työssä tarkastellaan niitä viestintäpedagogisia tekijöitä, joiden arvioidaan vaikuttavan suomalaisten nuorten tietojen ja taitojen omaksumiseen ja hallintaan. Työ on laajemman empiirisen työn teoreettinen alkuosa: väitöskirjassaan Arstila-Paasilinnan aikoo mitata ko pedagogisten tekijöiden vaikutuksia.

Käsitteet ja mallintaminen

Tutkielmaa häiritsee kautta linjan se, että peruskäsitteet ovat jääneet löyhän määrittelyn varaan. Tämä näkyy jo itse viestintäpedagogian määrittelyssä. Arstila-Paasilinnan käsitteistössä viestintäpedagogia kattaa sekä viestintäopetuksen että opetusviestinnän. Käytännössä ne ovat kaksi eri asiaa. Viestintäopetus painottuu esim. joukkoviestimien käytön opetukseen. Opetusviestinnässä on kyse siitä viestinnästä, jota opetustilanteissa yleensä harjoitetaan. Voi kysyä, onko mielekästä laajentaa viestintäpedagogia kattamaan molemmat. Työn empiiristä jatkoa ajatellen laajennus ei ainakaan helpota tutkimusasetelmaa.

Monet muutkin käsitteet, joihin työn alku nojaa, jäävät epätarkoiksi tai niitä ei määritellä lainkaan. Näitä ovat

mm. positiivinen viestintäpedagogia, tieto, informaatio, tiedon struktutoitumisen prosessi ja tiedon praktinen dynaamisuus.

Lähdekritiikin puute ja eri koulukuntia edustavien tutkijoiden käsitteiden rinnakkainen käyttö saavat aikaan se, että tutkijalla on vaikeuksia saada työ käsitteellisesti haltuun. Opetusviestinnän mallintaminen tapahtui liian kaukaa alkaen. Ei olisi tarvinnut lähteä itse viestinnän määrittelystä oudon kolmijaon (filosofinen, informatiivis-opetuksellinen ja yhteiskunnallinen koulukunta) kautta opetusviestintään. Työ paranee selvästi, kun Arstila-Paasilinna siirtyy mallintamaan opetusviestintää.

Opetusviestinnän luonteesta

Jäin kuitenkin kaipaamaan työstä opetusviestinnän luonteen pohdintaa. Työssä kritikoitiin monessa yhteydessä perinteistä frontaaliopetusta ja toivottiin tilalle luovempaa ja aktivoivampaa opetusta. Tärkeä, pohdinnan arvoinen kysymys mielestäni kuitenkin on, missä määrin opetusviestinnän tulee luonteestaan johtuen olla lineaarista ja lähettäjakeskeistä.

Arstila-Paasilinnan työ paranee selvästi, kun hän viimeisessä luvussa esittelee opetusviestinnän tilannetekijöistä erittelevän mallin ja täydentää aikaisempia opetusviestinnän malleja omilla parannusehdotuksillaan. Jäin kuitenkin kaipaamaan hieman jämäkämpää mallintamista. Nyt Arstila-Paasilinna joutuu vielä tarkentamaan itse mallia väitöskirjaksi aiotussa työn kakkososassa sen sijaan, että hän aloittaisi suoraan operationalisoimista.

Arvio

Edellä esitetystä kritiikista huolimatta puollan työn hyväksymistä. Lisensiaattityön rajaaminen väitöskirjan teoreettiseksi osaksi antaa mahdollisuuden tarkentaa mallia. Uskon, että opetusviestinnän "optimaalisen" lähettäjakeskeisyyden pohdinta jäntevoittää empiiristä tutkimusta. Myös koulutussemiotikka saattaisi antaa oman lisävärinsä aikuistuvan nuoren tietomaailman tarkasteluun, käsittelee hän semiotiikka juuri semioosia eli merkityksen antamista.

Puollan työn hyväksymistä lisensiaattityöksi, arvosanalla *lubenter approbatur*.

Leif Åberg